

УДК 351.746. (336.1)35

Л. М. Шупилова,
к. політ. н., доцент, доцент кафедри глобальної та національної безпеки,
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5682-3570>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.3.95

ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ЯК СКЛАДОВОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

L. Shypilova,
PhD in Political Science, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Global and National Security,
Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service
of the Taras Shevchenko National University of Kyiv

THREATS TO ECONOMIC SECURITY AS A COMPONENT SYSTEM OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE

Досліджено комплексний підхід до визначення реальних і потенційних загроз у сфері економічної безпеки, а саме: державного управління щодо захисту національних інтересів України загалом, адекватного реагування на потенційні та реальні загрози в сфері економічної безпеки за умов мінімізації наслідків суб'єктами економічної безпеки України в умовах кризових ситуацій; обґрунтовані пропозиції щодо вирішення проблеми функціонування економічної безпеки як складової системи забезпечення національної України у кризових ситуаціях.

Визначено поняття економічної безпеки держави та принципи, за якими визначаються загрози в економічній сфері в контексті забезпечення національної безпеки.

Доведено важливість забезпечення економічної безпеки держави та запобігання реальних і потенційних загроз в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України. В результаті проведеного дослідження запропоновані пропозиції щодо запобігання загрозам в економічній сфері як складової системи забезпечення національної безпеки держави.

The complex approach to identifying real and potential threats to economic security is investigated, namely: public administration concerning the protection of Ukraine's national interests in general, adequate response to potential and real threats to economic security field while minimizing the consequences of economic security of Ukraine in crisis situations; substantiated proposals for solving the problem of economic security as a component of Ukraine's national security system.

The concept of state economic security is defined as well as the principles that determine threats in the economic field in the context of ensuring national security.

The importance of ensuring the economic security of the state and preventing real and potential threats in the conditions of the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine is proved. As a result of the study, proposals to prevent threats in the economic field as part of the system of national security are proposed.

Many foreign and domestic scientists have devoted their work to the search for rational approaches to the definition of tasks, forms, tools, scales and mechanisms of effective functioning of the sector of the national economy.

But the dynamic variability of the world requires the improvement of existing theories and practices to ensure economic security and stability of the social system in general. It should be noted that the essence of institutional transformations and the structuring of the coordination of the control activity of individual state subjects and economic security are substantiated only in a limited range of scientific works. Therefore, it is urgent to search for scientific approaches adapted to the modern needs of the development of the national economy, taking into account real and potential threats.

The purpose of the article is the analysis of scientific approaches and the search for ways to increase the efficiency of state management mechanisms in the field of economic security as a component of the national security system in crisis situations and in a special period.

The general state of economic security in the conditions of the market economy development and civil society is an integrated macroeconomic indicator of the country's socio-economic development; the basis for the development of strategic state policy and specific measures for its implementation and, in the end, a decisive condition for the responsibility of subjects, coordination and realization of interests in the country's economic security system.

Reforming state policy process in general and the economic sphere, in particular, during the 30 years of independence turned out to be complex and ambiguous due to the circumstances that Ukraine changed the course of state development every five years — this is connected with the presidential elections and the formation of a new state government. During the retrospective analysis of legal acts regarding the main principles of state policy on national security issues, it was established that their implementation was complicated by a number of reasons: every change in the state's course upon the election of a new President significantly affected the provision of national security in general, and this could not but be reflected in the vital activities of the state and socio-economic system. There was a slowdown in the progress of reforms, a decrease in the capacity of the economic system for many years. And only with the election of the current President, regulatory legal acts of strategic purpose regarding the development of the state in general and the national economy, in particular, were developed and put into effect, but they are not able to ensure the full implementation of the tasks set in the strategies.

In this regard, considering the threats to the economic component of the national security system, and taking into account the military actions on the territory of Ukraine, it shows that today, in order to ensure national security in the economic sphere, it is necessary to constantly monitor the situation in the economic sphere, to carry out structural restructuring of the economy in conditions of war, making additions (in the articles on control) to the vertical of responsibility of the subjects of the implementation of the National Security Strategy in general and Strategies in the economic sphere, in particular, as well as measures, means, ways to increase the effectiveness of mechanisms for ensuring national security, which requires further research in this direction.

Ключові слова: потенційні та реальні загрози, державне управління, економічна безпека, система забезпечення національної безпеки України, сектор національної економіки.

Key words: potential and real threats, public administration, economic security, system of ensuring national security of Ukraine, sector of national economy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Формування безпекової політики України відбувається на основі глибокого аналізу сучасних геополітичних змін в регіоні і світі з огляду військових дій Росії проти України, і пов'язані вони з розбіжностями національних інтересів, цілей, позицій України на внутрішньому, регіональному і світовому рівнях на сучасному етапі.

Загалом суспільство та державні інститути, як соціальні системи, можуть знаходитися у різних ситуаціях. Рівень безпеки соціальної системи залежить від використаних можливостей (людини, суспільства, органів влади), у тому числі для запобігання та нейтралізації реальних та потенційних загроз.

Це означає, що можливі ситуації, коли фактично за відсутності загроз, наявні можливості (політичні, економічні тощо) використовуються вкрай неефективно для реалізації інтересів соціальної системи. Іншими словами, рівень загроз національній безпеці є системною характеристикою умов існування суспільства та держави. Вона має визначатися у контексті комплексної кількісної та якісної оцінки чинників, які сприймаються та оцінюються як небезпеки розвитку індивіду, соціальної групи, суспільства, держави, тобто як загрози національним інтересам у політичній, економічній, соціальній та гуманітарній сферах життєдіяльності. З огляду на сказане вказана оцінка може відігравати роль критерію ефективності системи забезпечення національної безпеки і за своєю суттю є комбінацією показників, які слугують для оцінки рівня безпеки у політичній, економічній, соціальній та гуманітарній сфері. Окрім того ця оцінка має ґрунтуватися на розумінні взаємозв'язків між складовими національної безпеки та між факторами, які здійснюють вплив на можливості й загрози щодо реалізації національних інтересів [1, с. 240—241].

Економічні прорахунки, незавершення реформ, військові дії на території нашої держави є ризиком гальмування країни щодо переходу в ефективно функціонуючу ринкову економіку і досягнення її стратегічних цілей в економічній сфері як складової системи забезпечення національної безпеки України.

АНАЛІЗ АКТУАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ

Пошуку раціональних підходів до визначення завдань, форм, інструментів, масштабів і механізмів ефективного функціонування сектора національної економіки присвятили свої праці багато як зарубіжних, так і вітчизняних науковців.

Дж. М. Кейнса, Дж. Гікса, Е. Гансена, Р. Гарода, П. Семюелсона, Е. Аткинсона, Дж. Стігліца, Р. Масгрейва, Дж. Гелбрейта, Д. Нортона, А. Мюлера-Армака, М. Фрідмана, Дж. Б'юкенена та ін. розглядали державний сектор національної економіки й безпеки як ключову макроекономічну одиницю. Відтак цей сектор став одним з головних агрегатів національної економіки. Питанням сутності, економічних форм, особливостей функціонування й ефективності державного управління присвятили в наукових працях вітчизняні учені: І. Бінько, А. Гальчинський, В. Геєць, О. Длугопольський, І. Жадан, Я. Жаліло, С. Іванов, О. Канов, В. Міщенко, С. Науменкова, Л. Підпригора, О. Процьків, О. Редькін, Є. Старовський, А. Філіпенко, Л. Цимбал, Л. Червова та ін. Але динамічна мінливість світу вимагає удосконалення існуючих теорій і практик щодо забезпечення економічної безпеки та стабільності соціальної системи загалом. Слід зазначити, що лише в обмеженому колі наукових праць обґрунтовано сутність інституційних перетворень і структурування координації контрольної діяльності окремих суб'єктів державної та економічної безпеки. Тому актуальним є пошук наукових підходів, адаптованих до сучасних потреб розвитку національної економіки з урахуванням реальних та потенційних загроз.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є аналіз наукових підходів і пошук шляхів підвищення ефективності механізмів державного управління у сфері економічної безпеки як складової системи забезпечення національної безпеки у кризових ситуаціях та в особливий період.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Безпека держави в економічній сфері передбачає такий стан економіки та інститутів влади, за якого забезпечується гарантований захист національних інтересів, гармонійний, соціально орієнтований розвиток країни в цілому, достатній економічний та оборонний потенціал навіть за найнесприятливіших варіантів розвитку внутрішніх та зовнішніх процесів. Її суб'єктом є держава, яка здійснює свої функції через органи законодавчої, виконавчої та судової гілок влади.

Загальний стан економічної безпеки в умовах розбудови ринкової економіки і громадянського суспільства є інтегрованим макроекономічним показником соціально-економічного розвитку країни; основою для розробки стратегічної державної політики і конкретних заходів її реалізації і, врешті-решт, вирішальною умовою відповідальності суб'єктів, узгодження та реалізації інтересів в системі економічної безпеки країни.

У Законі "Про національну безпеку України" зазначено, що національна безпека України — це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [2]. Однією зі складових національної безпеки є економічна безпека держави. Вона є основним дороговказом досягнення економічної незалежності держави, забезпечення економічного розвитку, впровадження ефективної соціальної політики, становлення національної конкурентоспроможності в системі міжнародних відносин.

Отже економічна безпека — це такий стан національної економіки, за якого забезпечуються захист національних інтересів, стійкість та внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність до розвитку та захищеність життєво важливих інтересів людей, суспільства, держави. Під життєво важливими інтересами в даному контексті розуміють сукупність потреб, які забезпечують існування і прогресивний розвиток особистості, суспільства, держави. Економічна безпека є однією зі складових національної безпеки, яка охоплює також оборонну, екологічну безпеку тощо [3]. І. Яременко акцентує увагу на тому, що в системі національної безпеки економічна безпека забезпечує чітко визначені функції, несе у собі суттєве функціональне навантаження. Її сутність полягає у тому, що вона є матеріальною основою національної суверенності, яка визначає реальні можливості у забезпеченні інших видів безпеки [4]. Законом України "Про національну безпеку України" [2] та Стратегією національної безпеки України "Безпека людини — безпека країни" [5] визначені основні реальні та потенційні загрози національній безпеці України у всіх сферах життєдіяльності суспільства та механізми щодо їх запобігання. На основі цих нормативно-правових актів за ініціативою Президента України та Прем'єр-міністра України розроблено "Національну економічну стратегію на період до 2030 року", яка була затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 179 від 3 березня 2021 р. [6].

Ця Стратегія визначає довгострокове економічне візю, принципи і цінності, "червоні лінії" (неприпустимі напрями руху), ключові напрями (вектори) економічного розвитку та за кожним з 20 напрямів — стратегічні цілі, шляхи їх досягнення з урахуванням наявних і потенційних викликів і бар'єрів, а також основні завдання державної економічної політики та цільові індикатори на період до 2030 року [6]. Саме це визначає національну економічну стратегію як формування та обґрунтування ключових напрямів, стратегічних цілей та завдань економічного розвитку. Економічна незалежність є можливістю здійснення державного контролю над використанням національних ресурсів, спроможністю забезпечити національні конкурентні переваги для рівноправної участі у міжнародній торгівлі.

Рівень економічної безпеки досягається проведенням єдиної державної політики, яка визначає цілі, завдання, пріоритети, методи і засоби їх досягнення в національній економіці. Її сутність полягає в тому, що держава через законодавчі акти визначає свою позицію щодо процесів, які відбуваються в економіці, окреслює конкретні цілі, з'ясує пріоритетність і поступовість їх досягнення, регламентує основоположні національні інтереси країни в зовнішньоекономічних відносинах, що є визначальною базою для застосування економічних і правових важелів [7, с. 91—92].

Також слабкими та недосконалими є механізми взаємодії і координації між центральними органами виконавчої влади відносно формування та реалізації державної політики регіонального розвитку — до цього часу не розроблені чіткі механізми узгодження між центральними та місцевими органами державної влади щодо пріоритетних напрямів економічного розвитку та реалізації відповідних завдань, як то повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо економічного розвитку відповідної території чітко не розмежовані і значною мірою дублюються, що ускладнює процес державного управління окремою територіальною громадою.

Процес реформування державної політики загалом та економічної сфери, зокрема, протягом 30 років незалежності виявився складним та неоднозначним в силу тих обставин, що Україною змінювався курс розбудови держави кожні п'ять років — це пов'язано з виборами Президента та формування відповідно нового Уряду держави. Якщо відстежити ретроспективу становлення держави, то слід зазначити, що перший закон про основи державної політики, а саме: за шість років після оголошення України, як незалежної суверенної держави, розробляється Закон "Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України", який був прийнятий лише у 1997 році [8]. За даним документом закладлися основи концептуалізації державної політики національної безпеки, цей закон втратив чинність у 2003 році, натомість був прийнятий Закон "Про основи національної безпеки України" [9]. — на основі якого лише у 2007 році був прийнятий перший стратегічний план життєдіяльності держави, а саме "Стратегія національної безпеки України", що за своєю суттю символізував розвиток держави (так би мовити стратегічний план на певний період часу). Ще один, стратегічно необхідний для держави закон "Про засади внутрішньої та зовнішньої політики" [10] розробляється лише у 2010 році, яким передбачаються визначення засад внутрішньої політики України у сферах розбудови державності, розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів, формування інститутів громадянського суспільства, національної безпеки і оборони, в економічній, соціальній і гуманітарній сферах, в екологічній сфері та сфері техногенної безпеки, а також засади зовнішньої політики України.

Цими законами були визначені основні напрями державної політики з питань національної безпеки, повноваження суб'єктів забезпечення національної безпеки, загрози національній безпеці у сферах життєдіяльності суспільства — цих сфер було визначено дев'ять. Але слід зауважити, що виконання цих нормативних актів ускладнювалося низкою причин: кожна зміна курсу держави при обранні нового Президента (то держава інтегрується до Європейського Союзу та НАТО, то займає нейтральний статус), суттєво впливало на забезпечення національної безпеки загалом і це не могло не відобразитися на життєдіяльності держави та соціально-економічній системі. Гальмування просування реформ, незадовільний стан економічної системи, протестні настрої суспільства політикою яку, проводив уряд, спричинили останнє соціальне збурення — Революцію гідності.

З обранням нового Президента України, започаткування урядом пакету реформ, після подій революції, не змінив

ситуацію в країні, оскільки, як виявилось, носив суто декларативний характер — не були розроблені ефективні механізми реалізації, міжвідомчої координації, контролю за виконанням та відповідальності за проведення зазначених реформ. Стратегія сталого розвитку "Україна — 2020", схвалена у 2015 році популяризувала новий пакет реформ, в якій були прописані стратегічні індикатори реалізації Стратегії, але в якій не визначені ризики і загрози та чітко не визначена вертикаль відповідальності за виконання [11].

У 2018 році введений в дію новий Закон "Про національну безпеку" [2], в якому були прописані засади та принципи державної політики у сферах національної безпеки і оборони. Слід зазначити, що даний закон в основному спрямований на діяльність сектору безпеки і оборони і не достань уваги в ньому приділено становленню та розвитку інших секторів забезпечення життєдіяльності суспільства та не прописані загрози національній безпеці за секторами. Власне кажучи, для виконання даного закону, необхідним було розроблення нової Стратегії національної безпеки, в ньому зазначено (ст.26), що Стратегія національної безпеки України є основним документом довгострокового планування, яким визначаються основні напрями державної політики у сфері національної безпеки. Оскільки в цьому законі чітко не прописані загрози у всіх сферах життєдіяльності держави, постає питання: на основі чого має розроблятися Стратегія національної безпеки і які механізми мають бути задіяні для її реалізації.

З обранням нового Президента України у 2019 році було розроблено ряд нормативно-правових актів щодо напрямів розвитку держави Україна, в яких окреслені дії суб'єктів забезпечення національної безпеки і у 2020 році затверджено нову Стратегію національної безпеки України [5], яка передбачає сталий розвиток національної економіки та її інтеграція в європейський економічний простір. У ній визначені поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов, визначені основні напрями зовнішньої та внутрішньої політики щодо забезпечення її національним інтересам. На основі викладених в Стратегії національної безпеки положень щодо захисту національних інтересів України та забезпечення національної безпеки в економічній сфері, а саме сталого розвитку національної економіки та її інтеграції в європейський економічний простір, зазначається про розробку стратегічних економічних нормативно-правових актів, в яких би були визначені пріоритети державної політики в економічній сфері:

- розвивати ринкову конкуренцію, забезпечити демонополізацію економіки та детінізацію господарських відносин;
- захистити права власності;
- забезпечити дерегуляцію та не допускати тиску на бізнес;
- створити конкурентні умови для залучення інвестицій, зокрема іноземних;
- забезпечити стаке функціонування фінансової системи, послідовність грошово-кредитної політики та підвищення рівня довіри до національних фінансових інститутів;
- сприяти розширенню енергетичного потенціалу України та ефективності його використання [5].

На виконання частини п'ятої статті 3 Закону України "Про національну безпеку України" Рада національної безпеки і оборони України та п. 66 Стратегії національної безпеки України, були розроблені Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року [12] і Національна економічна стратегія на період до 2030 року [6].

У Стратегії економічної безпеки України зазначено, що показники всіх основних складових економічної безпеки залишаються низькими, що зберігає високими ризики прояву масштабних дестабілізаційних явищ у розвитку економіки в довгостроковій перспективі, визначені основні виклики та загрози у сферах економічної, фінансової, виробничої, зовніш-

ньо-економічної, інвестиційно-інноваційної та макроекономічної безпеки держави. В ній зазначається, що одним з основних завдань у сфері забезпечення економічної безпеки є збереження та розвиток економічної потужності країни з урахуванням Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722, та позицій людиноцентризму [12].

У Національній економічній стратегії на період до 2030 року, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України № 179 від 3 березня 2021 р. [6] на основі результатів комплексного аудиту національної економіки був визначений рівень соціально-економічного розвитку України на сьогодні та можливості для зростання в майбутньому. Даною Стратегією були визначені шляхи зростання національної економіки, подолання соціально-економічної кризи, здійснення економічних реформ, подальший поступовий розвиток господарського комплексу України, проведення глибоких якісних перетворень в енергетичному секторі економіки.

Але слід зазначити, що виконання даної стратегії ставиться під сумнів у зв'язку з тими загрозами, які постали перед нашою державою. Основною загрозою на сьогодні є ведення Російською Федерацією війни проти України. Як наслідок відбувається катастрофічне руйнування всієї економічної інфраструктури, руйнування аграрної складової економічної безпеки, відтік людського дїездатного потенціалу з країни, переорієнтування бюджету на безпеку і оборону, переведення економіки регіонів, в яких ведуться інтенсивні бойові дії на умови воєнного стану, блокування портів, порушення логістичних напрямів, ведення підривної діяльності агресором всередині держави, що також негативно впливає на забезпечення національної безпеки загалом та економічної безпеки, зокрема. Значні екологічні втрати з початку бойових дій також негативно впливають на функціонування економічної складової в системі національної безпеки: це забруднення наземних і підземних джерел питного водопостачання хімічними речовинами від зруйнованих промислових підприємств і сховищ відходів, накопичення у результаті бойових дій засобів підривної діяльності, застосування забороненого міжнародними конвенціями озброєння тощо.

Порушення стабільності функціонування енергетичного сектору через знищення підприємств по зберіганню та переробці паливно-мастильних матеріалів, часкової втрати контролю над активами енергетичного комплексу України.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У зв'язку з цим, розглядаючи загрози економічній складовій системи національної безпеки, слід зазначити, що вищезазначені загрози свідчать про те, що на сьогодні для забезпечення національної безпеки в економічній сфері необхідним є: постійний моніторинг ситуації в економічній сфері, більш ефективне використання коштів державного бюджету, інвестиційних фондів на здійснення структурної перебудови економіки в умовах війни, управління розвитком території і реалізацію державних цільових програм, виключивши можливість нецільового використання коштів, налагодивши суворий облік і підзвітність;

на основі ретроспективного аналізу основних нормативно-правових актів стратегічного значення для України — внесення доповнень (у статтях щодо контролю) вертикалі відповідальності суб'єктів виконання Стратегії національної безпеки загалом та Стратегій в економічній сфері, зокрема;

державна підтримка малого і середнього бізнесу у період війни, коли процес структуризації лише набирає сили, коли конкурентні позиції національного капіталу на ринку ще не досить сильні;

усунення недоліків у системі регулювання виробничо-комерційної діяльності малого і середнього бізнесу, удоскона-

лення механізму їх підтримки і захисту від тиску бюрократичних і кримінальних структур; зменшення чисельності дозвільних та реєстраційних процедур; обмеження і скорочення частоти перевірок; спрощення системи оподаткування; розроблення системи пільгових кредитів при створенні малих та середніх підприємств; посилення кримінальної відповідальності посадових осіб за скоєння протиправних дій проти підприємців і навмисне перешкоджання законній підприємницькій діяльності;

забезпечення дієвої державної підтримки аграрному сектору економіки, удосконалення нормативно-правової бази реформування економічних відносин, усунення наявних протиріч, забезпечення податкового і фінансового стимулювання фермерства та малого бізнесу у сільському господарстві у спосіб надання дешевих кредитів, податкових пільг, встановлення паритетних цін; поступове введення в економічний обіг земельних ресурсів на основі розширення інвестиційних можливостей, реформування аграрного сектору;

підвищення ролі регіонів у вирішенні соціально-економічних проблем, та розширення їхніх можливостей з використання коштів державного бюджету;

встановлення гнучкої системи відрахувань податків, зборів, інших платежів до державного бюджету, забезпечення рівномірного податкового навантаження на регіони залежно від рівня їх виробничого, природо-ресурсного та трудового потенціалу.

Вищевикладене свідчить про те, що для забезпечення національної безпеки будь-яких національних інтересів можлива лише у випадку відповідного розвитку, стійкості до загроз економіки країни.

Література:

1. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник К.: НАДУ, 2012. — 730 с.
2. Про національну безпеку України. Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII (редакція від 24.10.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
3. Ковальчук Т.Т. Економічна безпека і політика: із досвіду професійного аналітика / Т.Т. Ковальчук. — К.: Т-во "Знання", КОО, 2004. — 638 с.
4. Яременко І. І. Економічна безпека як складова національної безпеки держави. Національний університет "Львівська політехніка". 2013. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/22426/1/43-Yaremko-74-75.pdf>
5. Указ Президента України № 392/2020 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України": Електронний ресурс <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
6. Постанова КМУ Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Електронний ресурс: <https://www.kmu.gov.ua/npras/prozatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>
7. Методологія стратегічного планування в умовах глобальних загроз національній безпеці та міжнародній стабільності: монограф. / Абрамов В.І., Запорожець Т.В., Марутян Р.Р. та ін. за заг. ред. Л.М. Шипілової — К.: НАДУ, 2017р. — 210 с.
8. Постанова Верховної Ради України "Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, N 10, ст.85): Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3/97-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Закон України Про основи національної безпеки України: Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua>
10. Закон України Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua>

11. Закон України Про Стратегію сталого розвитку "Україна — 2020": Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua>

12. Указ Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021 Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року: Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0048525-21#Te>

13. Акімова Л. М. Сутнісна характеристика основних загроз в економічній безпеці держави. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2016. № 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247>

References:

1. Sytnyk, H.P. (2012), Derzhavne upravlinnia u sferi natsional'noi bezpeky (kontseptual'ni ta orhanizatsijno-pravovi zasady) [State management in the field of national security (conceptual and organizational and legal foundations)], NADU, Kyiv, Ukraine.
2. Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "About the national security of Ukraine", available at: (Accessed 25 Dec 2022).
3. Koval'chuk, T.T. (2004), Ekonomichna bezpeka i polityka: iz dosvidu profesijnogo analityka [Economic security and politics: from the experience of a professional analyst], T-vo "Znannia", Kyiv, Ukraine.
4. Yaremko, I.I. (2013), "Economic security as a component of the state's national security", available at: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/22426/1/43-Yaremko-74-75.pdf> (Accessed 25 Dec 2022).
5. President of Ukraine (2020), Decree "On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated September 14, 2020 "On the National Security Strategy of Ukraine"", available at: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (Accessed 25 Dec 2022).
6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), Resolution "On the approval of the National Economic Strategy for the period until 2030", available at: <https://www.kmu.gov.ua/npras/prozatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (Accessed 25 Dec 2022).
7. Abramov, V.I., Zaporozhets', T.V. and Marutian, R.R. (2017), Metodolohiia stratehichnoho planuvannia v umovakh hlobal'nykh zahroz natsional'nij bezpetsi ta mizhnarodnij stabil'nosti [Methodology of strategic planning in conditions of global threats to national security and international stability], NADU, Kyiv, Ukraine.
8. Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine "About the Concept (fundamentals of state policy) of national security of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3/97-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 25 Dec 2022).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On the Fundamentals of National Security of Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/-964-15> (Accessed 25 Dec 2022).
10. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "On the Principles of Domestic and Foreign Policy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/2411-17#Text> (Accessed 25 Dec 2022).
11. President of Ukraine (2015), Decree "About the Sustainable Development Strategy "Ukraine — 2020"", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (Accessed 25 Dec 2022).
12. President of Ukraine (2021), Decree "About the Strategy of Economic Security of Ukraine for the period until 2025", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0048525-21#Te> (Accessed 25 Dec 2022).
13. Akimova, L.M. (2016), "Utilized characteristics of main threats in economic security of the state", Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok, vol. 10, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247> (Accessed 25 Dec 2022).
Стаття надійшла до редакції 15.01.2023 р.